

ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

VII Міжнародна науково-практична конференція
(28 травня 2026 року)

УДК 305:355.08]08(043.2)

P-31

Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони: стан, проблеми, перспективи : тези VII Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 травня 2026 року). Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2026. 486 с.

Видання містить тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції “Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони: стан, проблеми, перспективи”, яка відбулась в онлайн-режимі 28 травня 2026 року у м. Хмельницький на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

УДК 305:355.08]08(043.2)

© Видавництво НАДПСУ, 2026

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА МОТИВАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ СИЛ БЕЗПІЛОТНИХ СИСТЕМ ТА ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ

Віктор СІТКАР
Степан СІТКАР

Станом на березень 2026 рік у Збройних Силах України налічується понад 75 тисяч жінок, з яких близько 55 тисяч є військовослужбовиці (з них 11,5 тис. – офіцерки). Кількість жінок-військових на бойових посадах суттєво зросла, а близько 10 тисяч із них виконують завдання в зоні бойових дій.

У 2026 році кількість жінок на бойових посадах зросла більш ніж у 2,5 рази порівняно з 2025 роком. Минулого року безпосередньо на бойових посадах перебувало майже 20 тис. захисниць. Про це повідомив Головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський [9].

Від початку агресії росії у 2014 році державними нагородами відзначено 1 705 військовослужбовиць-жінок. Звання Героя України мають п'ять захисниць, три з яких нагороджені посмертно. Крім того, у березні 2026 року звання Героя України, вперше за всю історію Національної гвардії, отримала жінка – кулеметниця Олександра Давиденко, на позивний Вирва. Нині в Україні дедалі більше жінок служать у Силах оборони й виконують бойові завдання нарівні з чоловіками. Історія Олександри Давиденко стала ще одним нагадуванням про їхню витримку, професійність і силу, яка щодня тримає українську оборону [2].

За даними Головнокомандувача, жінки в ЗСУ виконують обов'язки на таких позиціях: командирки; медикіні; зв'язківці; розвідниці; воїнки [10]. “Українські жінки пліч-о-пліч із чоловіками захищають державу, рятують життя, навчають, лікують, забезпечують та підтримують”, – зазначив Головом у привітанні до Міжнародного дня боротьби за права жінок [3].

До того ж зауважимо, що сьогодні жінки у війську працюють на різних бойових посадах, зокрема як операторки БпЛА та НРК (наземні роботизовані комплекси). З цього приводу командир 9-ї ОБПС зазначив: “Ми звикли, що жінки в армії – це кухар, діловод, медик. Хоча в ЗСУ є дуже багато жінок-снайперів, не забуваймо про це. На бойових посадах – артилеристки, у 72-й бригаді – командирка мінометної батареї, у 58-й – навідниця САУ також дівчина. Оператором БпЛА також може бути жінка. Вони багато чого можуть робити, вони не тільки кухарі та діловоди. У деяких питаннях, не фізично, але емоційно, вони сильніші, ніж чоловіки” [10].

У квітні 2025 року сили безпілотних систем розпочали набирати охочих у жіночий підрозділ безпілотних систем “Гарпії” – середовище для жінок, які прагнуть помститися ворогу, захистити своїх дітей, родини та державу, використовуючи безпілотні та роботизовані системи. Таку назву підрозділ отримав на честь міфічних істот з давньогрецьких легенд – крилатих жінок із пташиними тілами, які викрадали людські душі.

Навіщо потрібен окремий жіночий підрозділ? Яка мотивація у добровольців “Гарпій”? І хто там служить? Отже, “Гарпії” – це перший в Україні жіночий підрозділ у складі 9-ї окремої бригади Сил безпілотних систем. Його особливість у тому, що операторами дронів тут є виключно жінки. Саме вони ведуть розвідку, коригують вогонь та завдають точних ударів по ворогу. Війна показала, що жінки здатні бути не менш ефективними, ніж чоловіки, коли йдеться про перемогу.

Чоловіки – поруч у строю. Вони обіймають інші посади – забезпечують, прикривають, допомагають. Адже саме в едності і є сила української армії.

Командирка жіночого підрозділу – Дарія на псевдо ДШК. Її бойовий шлях говорить сам за себе: служба у підрозділах ГУР МО, полку ССО “Азов”, “Вовках Да Вінчі”. Вона має великий досвід і передає його посестрам, формуючи справжню

команду. “Гарпії” – це не просто про жінок на війні. Це про довіру, взаємну підтримку і спільну боротьбу. Вони різні, але об’єднані однією метою – вибити ворога з нашої землі! [5].

Цей підрозділ працює на Донеччині. Їхня зброя – нічні великі безпілотники-бомбери “Вампір”. Як зазначає командирка роти Дарія (ДШК): “На мою думку, дівчата дроном керують краще. Не всі, але ми ж кажемо зараз про більшість випадків. У жінки, за природою мікроруки, то є оця дрібна моторика, вона у неї просто є. Дівчата більш спокійні і більш розсудливі. Те, що я бачу, хлопці такі є, але здебільшого у дівчат: вони більш розсудливо, зокрема, з БК поводяться” [5].

Ексклюзивний БпЛА “Вампір” для підрозділу “Гарпії” створили інженерки української технологічно-оборонної компанії SkyFall. “Коли є люди, котрі не лише допомагають у звільненні нашої країни, а також підтримують наш моральний дух – це мотивує і надихає викладатись на повну”, – прокоментували військовослужбовиці підрозділу.

У 2025 році за допомогою цих дронів ЗСУ здійснили 2,5 млн місій на фронті. Тож “Вампір” демонструє неабияку результативність на передовій. Окупанти прозвали цей дрон “Баба Яга”. Нагадаємо, що за підсумками 2025 року саме Vampire став найрезультативнішим засобом на полі бою. Тепер особливий борт – у руках професійних “Гарпій” [5].

Про службу у жіночому колективі та план залишитися у війську командирка “Гарпії” розповіла, що дівчата виконують успішні бойові завдання на Покровському та Харківському напрямках. “Дівчата щоденно доводять, що професіоналізм не має гендеру, демонструючи надвисоку точність у знищенні логістики та живої сили противника” [5].

У контексті висвітлення теми заслуговує на увагу також жіноча мобільно-вогнева група ППО “Бучанські відьми”, яка була сформована у квітні 2024 р. [11]. Як відомо, “Бучанські відьми” – це мобільно-вогнева група ППО, до складу якої входять лише жінки. Їхнє основне завдання – збивати “Шахе-

ди” на підльоті до Києва. Кожна учасниця групи пройшла інтенсивну бойову підготовку зі стрільби. Вони володіють різними видами зброї – від автоматів до кулеметів, йдеться у матеріалі “Ранку Вдома”. Ця вогнева група працює в Бучанському районі.

Наразі, зауважує начальник штабу Бучанського ДФТГ “Велес”, серед “Бучанських відьом” жінки різного віку, освіти, професій та життєвого досвіду. Утім, на службі кожна з них – боець: “Хлопці сильніші, більш готові на якісь інтенсивні агресивні дії. Але дівчата вдумливі, більш самоорганізовані та більш відповідальні. Наші українські жінки – це козачки, які можуть дати фору багатьом оркам. Надів форму, ти вже не жінка і не чоловік, ти боець. А боець – це набагато більше, ніж жінка і чоловік. Ти людина, яка взяла відповідальність за себе, за країну, за людей, яких ти захищаєш” [1].

Мотивація служби у цьому підрозділі, за висловом учасниці цієї групи Ангеліни, трактується так: “Це означає, що я можу зробити хоч якийсь малесенький вклад в те, щоб моя мама спала спокійно, щоб мої брати й сестри спокійно йшли в школу, могли спокійно зустрітись з друзями. Хочу, щоб діти могли зростати відносно під мирним небом”.

Кожна з учасниць групи пройшла інтенсивну бойову підготовку зі стрільби. “Відьми” вправно володіють різними видами зброї – від автоматів до кулеметів. На бойові чергування захисниці неба вирушають на пікапах, обладнаних раритетними кулеметами “Максим”. Дівчата ніжно називають їх “Максимками”.

“Більшість населення боєздатного повинно розуміти, що хлопців потрібно міняти. Вони також втомилися. Потрібно зробити максимум, щоб це швидше закінчилось на нашу користь”, – каже “Бучанська відьма” Олена.

Розклад бойових чергувань дозволяє “відьмам” поєднувати службу з роботою у цивільних структурах. Щонеділі “Бучанські відьми” вдосконалюють свої штурмові навички

та вміння влучно стріляти. Також навчаються бойовій медицині. Вони не просто збивають дрони, але й намагаються робити це так, аби уламки не падали на будинки та не завдавали шкоди людям. Наразі долучитися до добровільної жіночої мобільної вогневої групи ППО можуть усі охочі з 18 років [11].

У жовтні 2025 р. командувач Сил територіальної оборони ЗСУ генерал-майор Ігор Плахута відвідав добровільне формування територіальної громади міста Буча і відзначив високий рівень підготовки особового складу. За сумлінне виконання службових обов'язків та захист неба України вручив "Бучанським відьмам" нагородні ножі [8].

Як відомо, недавно перший жіночий екіпаж перехоплювачок дронів почали формувати при 427-му полку. Це полк безпілотних систем "РАРОГ" – один з кращих "літаючих" підрозділів ЗСУ. На сьогодні вже сформовано такий екіпаж. Він спеціалізується на перехопленні ворожих дронів БпЛА "Shahed". Щодо мотивації жінок служити в цьому підрозділі свідчить той факт, що ще не встигли оголосити набір, як вакансії вже... закриті! От такі вони жінки-українки – їх довго запрошувати-припрошувати не треба [7].

Отже, сьогодні жіноча роль у війську – це вже не виняток, а нова багатогранна норма. Вони керують залізними машинами, гелікоптерами [6], бачать крізь ніч і тримають небо над містами. Від початку вторгнення рашистів в Україну значно змінилась сама війна: зросла роль безпілотних систем, аналітики, обробки даних і швидкості прийняття рішень.

Сучасна війна – це не про кількість. Це про відповідність. І саме здатність інтегрувати жінок у ці ролі визначить результат цієї трансформації. Частина військової системи досі сприймає жінок як допоміжний елемент. Це обмежує використання їхнього потенціалу.

Гендерний аспект полягає в тому, що попри зміни, залучення жінок має власну специфіку. Жінка оцінює не лише

завдання, а й середовище. Рівень прийняття у підрозділі визначає успішність інтеграції.

Україна переходить до нової моделі армії – від масового розподілу до точкового підбору. У цій трансформації рекрутинг жінок є показником ефективності всієї військової системи. “Ми ставимося до людини як до фахівця, а не як до ресурсу” [4].

Список використаних джерел

1. “Бучанські відьми”. Жінки, які захищають небо. URL: <https://frontliner.ua/buchanski-vidmy-zhinky-ukrainy/> (дата звернення: 14.03.2026).
2. Вперше в історії Нацгвардії звання Героя України отримала жінка. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/politics/vpershe-v-istoriji-nacgvardiji-zvannya-geroya-ukrajini-otrimala-zhinka-26032026-456077> (дата звернення: 17.04.2026).
3. За рік кількість військовослужбовиць ЗСУ зросла більш ніж удвічі. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/za-rik-killist-viyskovosluzhbovyts-zsu-zroslo-bilsh-nizh-udvichi> (дата звернення: 11.03.2026).
4. Жінки стають ключовими для нової моделі армії: як змінюється рекрутинг. URL: <https://military.com/uk/articles/zhinky-stayut-klyuchovymu-dlya-novoyi-modeli-armiyi-yak-zminyuyetsya-rekrutyng/> (дата звернення: 19.04.2026).
5. Жіночий підрозділ ЗСУ “Гарпії” знищуватиме росіян рожевими “Вампірами” (фото). URL: <https://glavcom.ua/country/incidents/zhinochij-pidrozdil-zsu-harpiji-otrimav-ekskljuzivnoho-bpla-vampir-foto-1101534.html> (дата звернення: 10.03.2026).
6. Перша жінка-пілот винищувача. URL: <https://www.aviatsiyahalychyny.com/blog/zhinky-v-aviatsii-pershi-pidkoriuvachku-neba/> (дата звернення: 12.03.2026).
7. Перший жіночий екіпаж перехоплювачок дронів формують при 427-й полку. URL: <https://ukrainky.com.ua/pershyj-zhinochyj-ekipazh-perehoplyuvachok-droniv-formuyut-pri-427-j-polku/> (дата звернення: 18.04.2026).

8. Плахута вручив особовому складу групи “Бучанські відьми” нагородні ножі. URL: <https://rubryka.com/2025/10/19/plahuta-vruchyv-osobovomu-skladu-grupy-buchanski-vidmy-nagorodni-nozhi/> (дата звернення: 11.03.2026).

9. Скільки жінок служать у ЗСУ: Сирський навів статистику на 2026 рік. URL: <https://vsviti.com.ua/news/176235> (дата звернення: 11.03.2026).

10. У деяких питаннях емоційно жінки сильніші за чоловіків – командир 9-ї ОБПС про жіночий підрозділ “Гарпії”. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/na-linii-vohniu-voienna-analotyka-z-irynoiu-sampan/u-deiakykh-pytanniakh-emotsiyno-zhinky-sylnishi-za-cholovikiv-komandyr-9-i-obps-pro-zhinochyy-pidrozdil-harpii> (дата звернення: 10.03.2026).

11. Як працює жіноча мобільно-вогнева група ППО “Бучанські відьми” URL: <https://kanal.dim.tv/yak-praczuuye-zhinocha-mobilno-vogneva-grupa-ppo-buchanski-vidmy/> (дата звернення: 13.03.2026).

<i>Гендерна політика в Державній прикордонній службі України</i> Тарас СЕРВИЛО, Христина ПИЩАК	364
<i>Розвиток гендерної рівності в секторі безпеки і оборони України: нормативно-правова база та сучасні виклики</i> Євгеній СИСОВ, Віталій БОРОВСЬКИЙ	368
<i>Про ефективність реагування на факти вчинення домашнього насильства та виконання працівниками поліції області положень закону України “Про запобігання та протидію домашньому насильству”</i> Олександр СІВКО	371
<i>Гендерні особливості та мотивація військовослужбовців сил безпілотних систем та протиповітряної оборони</i> Віктор СІТКАР, Степан СІТКАР	374
<i>Пріоритетні напрями державної політики у сфері управління персоналом</i> Максим СКРИНТОВСЬКИЙ, Андрій ЦАРУК	381
<i>Гендерний вимір прийняття рішень у сфері збройних конфліктів</i> Ярослав СОЛЯР, Наталія КАЛИНЮК	385
<i>Удосконалення кримінально-правового захисту жінок та дітей в умовах правового режиму воєнного стану</i> Юлія СТЕПАНОВА	388
<i>Жінки у прийнятті рішень під час вирішення збройних конфліктів</i> Олександр СТОЙКО, Богдан ДЕМОТ	392
<i>Локалізація порядку денного “Жінки, мир, безпека”: роль та досвід місцевих громадських організацій у виконанні національного плану дій з реалізації резолюції ради безпеки ООН 1325</i> Ірина СТОЛЯРЧУК	396
<i>Військово-цивільний перехід: виклики і завдання</i> Олена СУСЛОВА	398
<i>Здоровий спосіб життя як запорука успішності військовослужбовців до виконання завдань за призначенням: гендерний аспект</i> Григорій СУХОРАДА.....	402

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

**Тези VII Міжнародної науково-практичної конференції
(28 травня 2026 року)**

Коректори: Т. О. Маляр, І. М. Бабина, О. В. Коломійчук, А. І. Дияк

Комп'ютерна верстка О. В. Філіпенко

Відповідальність за достовірність фактів та інших даних несуть автори

Здано до набору 11.06.2026. Підписано до друку 21.10.2026

Формат 60×84/16. Гарнітура SchoolBook.

Ум. друк. арк. 56,05. Обл.-вид. арк. 58,32

Видавництво Національної академії

Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3010 від 22.10.2007